

UTRIKESUTSKOTTETS BETÄNKANDE 11/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operation i Libanon (UNIFIL) samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 12 juni 2012 regeringens proposition till riksdagen om godkännande av samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operation i Libanon (UNIFIL) samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen (RP 56/2012 rd) till utrikesutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef Outi Holopainen och enhetschef Kaija Suvanto, utrikesministeriet
- äldre avdelningsstabsofficer Juhani Karjoma och konsultativ tjänsteman Karoliina Honkanen, försvarsministeriet.

Samband med andra handlingar

Utrikesutskottet behandlade frågan i föregripande syfte som ett USP-ärendet (USP 9/2012 rd om Finlands deltagande i FN:s UNIFIL-operation; samarbetsprotokoll mellan Förenta nationerna och Finland), eftersom förhandlingarna om samarbetsprotokollet fördröjdes och propositionen kunde lämnas till riksdagen först nu.

PROPOSITIONEN

Regeringens proposition

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner det i maj 2012 i New York upprättade samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finlands regering om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operation i Libanon (UNIFIL) samt lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftning.

Förenta nationernas UNIFIL-operation inrättades 1978 genom Förenta nationernas säkerhetsråds resolutioner 425 (1978) och 426 (1978). Den 11 augusti 2006 godkände säkerhetsrådet en förstärkning av operationen och nya uppgifter för den genom resolution 1701 (2006). Republikens president beslöt i december 2011 att Finland deltar i operationen med ett jägarkompani (högst 200 soldater). Syftet med protokollet är

att Förenta nationerna och Finland ska avtala om villkoren för Finlands deltagande i operationen.

I propositionen ingår ett lagförslag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen. Protokollet

träder i kraft mellan parterna så snart som möjligt, vid en tidpunkt som bestäms genom skriftväxling. Lagen avses träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet samtidigt som protokollet träder i kraft.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Förenta nationernas (FN) militära krishanteringsoperation UNIFIL (United Nations Interim Force in Lebanon) inrättades 1978. Enligt det nuvarande mandatet ska operationen övervaka att fientligheterna upphör, stödja den libanesiska arméns etablering i södra Libanon, samordna insatser med den libanesiska och israeliska regeringen, bistå i att säkerställa att det humanitära biståndet når fram och att flyktingar kan återvända samt bistå den libanesiska armén i att se till att det inte finns andra beväpnade grupperingar eller vapen i området mellan den blå linjen och Litani-floden än den libanesiska armén och UNIFIL. Dessutom har UNIFIL till uppgift att bistå den libanesiska regeringen i att övervaka gränserna för att hindra att vapen förs in utan regeringens medgivande. Utrikesutskottet tillstyrkte i sitt utlåtande i december 2011 (UtUU 2/2011 rd) att Finland deltar i operation UNIFIL i Libanon. Republikens president fattade i december 2011 beslutet att Finland deltar i operationen med ett jägarkompani på högst 200 man. Finland har deltagit i operation UNIFIL med ett jägarkompani sedan den 1 juni 2012.

Genom propositionen ska ett samförståndsprotokoll (Memorandum of Understanding) godkännas mellan FN och Finland. Protokollet byggs på en mall (A/C.5/66/8) som antagits av FN:s medlemsstater. Trots benämningen samförståndsprotokoll avser dokumentet att vara juridiskt bindande. Utifrån bemyndigandet i lagen om krishantering är det inte möjligt att godkänna ett insatsspecifikt samarbetsprotokoll som grundar sig på FN:s protokollmall (GrUU 54/2005 rd) och således krävs riksdagens godkännande för protokollet.

Utskottet har erfärut att protokollet till sitt innehåll svarar mot liknande tidigare protokoll som Finland förhandlat om (UNIFIL 2006, MINURCAT 2009). Med avvikelse från tidigare godkända liknande protokoll har Finland förhandlat sig till en bestämmelse i artikeln om protokollets ikraftträdande som innebär att bestämmelserna om fördelning av skadeståndsansvaret (artikel 9 och 10) tillämpas retroaktivt från den tidpunkt då personal och utrustning anländer till operationsområdet. Utskottet ser det som ett nödvändigt villkor, med hänsyn till att samförståndsprotokoll till följd av att förhandlingarna drog ut på tiden lämnades till riksdagen och godkänns när trupperna redan är på plats. Det påpekar att dröjsmål med riksdagsbehandlingen ser ut att ha blivit regel när det gäller samförståndsprotokoll. Det är i princip viktigt att samförståndsprotokollen i fortsättningen lämnas till riksdagen innan trupperna etablerar sig i ett insatsområde.

I protokollet läggs de personella och materiella resurser fast som Finland ställer till operationens förfogande. Finland ställer fram 172 personal som består av två stabsofficerare och ett mekaniserat infanterikompani på 170 man. Vad gäller utrustning ställer Finland upp bl.a. med fordon, elgeneratorer, förvaringscontainrar och vapen. Mot ersättning ställer Finland dessutom fram annan materiel som ska bidra till att göra operationen självförsörjande, som signal-, medicinsk- och observationsutrustning.

Syftet med protokollet är att fastställa de administrativa, logistiska och ekonomiska villkor som reglerar upplåtelse av personal, utrustning och tjänster till stöd för operation UNIFIL. I protokollet anges i detalj vilka ersättningar FN betalar för personal och utrustning som Finland

ställt till operation UNIFILs förfogande. Ersättningarna grundar sig på de belopp som läggs fast i mallen. Vidare ingår där en gemensam uppförandekodex och anges hur skadeståndsskyldigheten fördelas mellan Finland och FN i det fall att tredje part eller FN:s egendom kommer till skada. Samförståndsprotokollet reglerar inte truppernas operativa insatser.

Sammantaget sett anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker propositionen utan ändringar.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner samarbetsprotokollet i propositionen och

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 13 juni 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Timo Soini /saf
vordf. Pertti Salolainen /saml
medl. Christina Gestrin /sv
Pekka Haavisto /gröna
Ilkka Kanerva /saml
Saara Karhu /sd
Mari Kiviniemi /cent
Annika Lapintie /vänst

Maria Lohela /saf
Petteri Orpo /saml
Tom Packalén /saf
Aila Paloniemi /cent
Ben Zyskowitz /saml
ers. Timo Heinonen /saml
Seppo Kääriäinen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Raili Lahnalampi.